

20. Da je Crkva *univerzalni sakrament*, to jest *opći sakrament*, a da su 7 sakramenata *specijalni* ili *posebni*, to mi se čini dogmatski vrlo ispravnom tvrdnjom. Crkva je drugi Krist, to jest ona prisutnost Krista i sve Kristove milosti označava i proizvodi na razne načine. Ovdje Koncil, dakako, nije htio ulaziti u problem, da li se sve sakramentalne milosti, i u kojoj mjeri, dijele komunitarno, vlašću, koja se nalazi u čitavoj Crkvi itd. To su veliki problemi, i oni su ostali neriješeni. Tako je ostao u općem značenju i izraz o Crkvi kao *općem sakramentu*. Dodano je *opći sakrament*, da ne bi tko mislio, kako je netko u Koncilu odgovorio onima, koji su bili protiv toga izraza, da imamo sada osam sakramenata i da, prema tome, mijenjamo definiciju Tridentinskog koncila.

21. Koncil nije htio umetnuti u konstituciju izraz *Ecclesia militans* zato, da se ne bi ta biblijska slika o Crkvi *danas, u doba ratova i revolucija*, krivo shvatila. Ali, tko prati pokoncilski rad pape Pavla VI, opazit će, da se taj izraz susreće u njegovim govorima. A ipak papa Pavao VI nije nikakav militarist ni pristaša ni toplog ni hladnog rata.

22. Ne razumijem, zašto *ministerium* ne može biti preveden sa *služba*, kada danas mnogi *službenici* naglašavaju svoje *služenje* ili *službu* društvu ne toliko kao plaćenički rad nego kao potrebu ljudske ličnosti. I tako bi rad kao služba sadržavao i idealan elemenat, a ne samo materijalan, pa bi riječ *služba* bila veoma humana riječ i odgovarala bi latinskoj riječi *ministerium*. Čudnovato je, da se nama često strane riječi mnogo više svidaju nego domaće. U tome se danas naveliko pretjeruje. Krivnja, da se članak dra Valkovića nije korisno upotrijebio, prigodom prevodenja ovog mjesta, ne pada na prevodioca, jer je prijevod već bio predao Koordinacionoj komisiji u Zagrebu. — Izraz *munus* prevodilac prenosi *dužnost, služba, uloga*, u čemu je prilično uspio.

23. Bilo bi dobro, da naši teolozi i jezikoslovci riješe pitanje, kako najbolje prevesti izraz *Ecclesia peregrinans*. Sa svoje strane predložio bih izraz *Crkva na putu*, ukoliko se ne može zbog jezičnih razloga reći *putujuća Crkva*.

24. Rahnerove zasluge za aktiviranje pojma i stvarnosti *Ecclesia localis* poznate su svima, koji su imalo upućeni u koncilsku i pokoncilsku teologiju. Ali se u konstituciji često nalazi izraz *Ecclesia particularis*, da se izbjegne pogibao, koje su se neki oči bojali, shvaćanja lokalne ili *Mjesne crkve* kao *Nezavisne crkve* u smislu pravoslavnih lokalnih crkava. Naš izraz *posebna crkva* nije najsretniji, jer bi više odgovarao izrazu *specialis*. Stoga, ili treba ostaviti *Partikularna crkva*, ili naći neki bolji izraz u našem jeziku od izraza *poseban*, koji, međutim, izraz nije našao ni kritičar.

25. Na koncu bih zaključio s pohvalom za našega kritičara, koji se savjesno potrudio da uđe u značenje pojedinih izraza u ovom najvažnijem dokumentu II vatikanskog sabora. Držim, da je njegova kritika ispala preoštra, na mnogim mjestima netočna i kriva. Ipak će se neke njegove opaske morati uvažiti, ako se kada odluči, da se izda novi službeni prijevod koncilskih dokumenata.

Frane Franić

NOVI RJEČNIK KNJIŽEVNOG JEZIKA

1. — Oдавно se kod nas osjeća potreba novoga suvremenog rječnika književnog jezika. Zato, bez sumnje, kod svih naših prosvjetnih i kulturnih radnika vlada veliko zanimanje za književni Rječnik što ga izdaju Matica Hrvatska i Matica Srpska. Dvije su knjige toga Rječnika već izašle pod naslovom: Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika. Zagreb — Novi Sad 1967.

U prvoj su knjizi riječi od A do F (str. 748), u drugoj od G do K (str. 840). Predviđaju se još 4 knjige, svaka od oko 800 strana. Na priređivanju Rječnika radi veći broj stručnjaka, s hrvatske i srpske strane, pod vodstvom glavnih i pomoćnih urednika, kojih se imena nalaze na naslovnoj strani prve i druge knjige.

Na početku prve knjige, kakvo je i razumljivo, nalazi se Predgovor (str. 7-14) koji ima dva dijela. U prvom se dijelu ponajprije iznosi stanje naše leksikografije u III pol. 19. stoljeća i u I pol. 20. stoljeća, da se tako što bolje uoči potreba suvremenog rječnika književnog jezika. Toj potrebi žele udovoljiti Matica Hrvatska i Matica Srpska. Na zajedničkom sastanku u Zagrebu 9. svibnja 1954, predstavnici objiju Matica stvaraju zaključak »da se zajedničkim radom većeg broja jezičnih stručnjaka izradi rječnik književnog jezika na osnovi građe koja će se prikupiti iz djela novije i najnovije književnosti pisane hrvatskosrpskim jezikom, iz publicistike, stručne i naučne literature, te da se što prije pristupi organizaciji toga posla« (str. 8). Stvoreni su ubrzo na hrvatskoj i srpskoj strani uređivački odbori, s većim brojem suradnika, ispisivača, koji su se savjetovali i s drugim naučnim i javnim radnicima i književnicima.

Kakav ima biti taj novi rječnik književnog jezika? U Predgovoru se o tome kaže: »Osnovna je namjera Uredništva bila da pruži našoj javnosti dokumentirano hrvatskosrpsko jezično blago današnjeg vremena. Ovaj Rječnik je u prvom redu informativan, ali ono što se danas smatra zastarjelim, provincijalnim i manje običnim posebno je označeno radi informacije« (str. 9).

Novi »Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika« izlazi u dva izdanja: u zagrebačkom i novosadskom. Zagrebačko je izdanje pisano ijekavski i štampano latinicom, a novosadsko ekavski i ćirilicom. Zbog dvaju pisama, kojima se štampaju, izdanja se »neće potpuno podudarati, ali će Rječnik, uzet u cjelini, u oba izdanja biti identičan« (str. 10).

U drugom se dijelu Predgovora daju različita objašnjenja koja imaju olakšati upotrebu Rječnika. Tu urednici, među ostalim, kažu prema kojim su načelima unosili različite riječi, oblike, izraze i primjere za pojedina značenja...; kako su postupali s riječima koje se smatraju provincijalizmi, arhaizmi, barbarizmi, neologizmi i dr.

Iza Predgovora su »Izvori i skraćenice izvora« (str. 15-28), »Tehničke skraćenice« (str. 29-31), a onda počinje sam Rječnik (str. 35).

S obzirom na obradbu rječničke građe, valja spomenuti da su sve riječi u Rječniku akcentuirane, a u mnogo se slučajeva navodi i akcenatska dubleta. Uz pojedine se riječi donose važnija upozorenja: vrsta riječi, rod imenice, završeci pridjeva, neobičniji oblici kod promjene i sl. Zatim se kaže značenje riječi, a uz značenje se navode i primjeri koji »ukazuju na sferu upotrebe riječi, potvrđuju njeno značenje i njenu stilsku karakteristiku« (str. 13). Uz mnoge termine navodi se kako se oni upotrebljavaju u različitim izrazima itd.

2. — Nije mi namjera da u ovome osvrtu dajem opći sud o vrijednosti novoga Rječnika književnog jezika. U okviru zadataka ovoga časopisa, ograničit ću se samo na pitanja kršćanskih termina u Rječniku. Čim sam Rječnik dobio u ruke, stao sam listati i gledati kako su obrađene riječi s kršćanskim značenjem. Veselio sam se kad sam uočio da je velik broj takvih riječi dobro obrađen: agapa, antimins, apokrif, apsida, ciborij, kanonizacija, celebrant, celebrirati, egzercicije, gvardijan, kampanel, kota, kum, kadionica, kaditi, kropilo itd. Istina je, uz pokoji od tih termina crkvena bi stručna osoba ponešto drugačije formulirala definiciju značenja, ali se uglavnom ne može nešto značajnije prigovoriti obradbi tih i sličnih riječi.

Nego, čitajući tako, opazio sam odmah i neke nedostatke na koje želim upozoriti. Urednici su u Predgovoru istakli da suvremeni književni jezik ima biti takav da se u njemu mogu naći »sve riječi koje se upotrebljavaju u književnosti, nauci, štampi« (str. 8). Ali oni uvijek nisu dosljedno, potpuno postupali u skladu s tim načelom. Ima velik broj termina, koji se upotrebljavaju u kršćanskoj nauci, štampi, a nema ih u Rječniku ili nema svih njihovih značenja. Istina je, u Predgovoru se kaže: »Stručni termini iz nauke, umjet-

nosti, tehnike... unošeni su ako su potvrđeni u građi... (str. 10). Značenja pojedinih riječi zabilježena su toliko koliko je podataka pružila prikupljena građa...» (str. 9). Ali ta izjava ne opravdava činjenicu da u Rječniku nema mnogih riječi s kršćanskim značenjem. Sama je građa za Rječnik morala biti svestranija. Izvori su za Rječnik morali biti potpuniji. Priznajem, upotrijebljeno je mnogo izvora. Urednici vele u Predgovoru: »Za ispisivanje rječničke građe uzeto je oko 700 izvora: pojedinih književnih i naučnih djela, prijevoda, udžbenika, časopisa, godišta dnevnih i nedjeljnih listova iz vremena od polovine prošloga stoljeća do naših dana« (str. 9). *Ali je upadno da između tih 700 izvora nema djela bogoslovnih pisaca.* Vrlo je čudnovato da između onih mnogobrojnih naučnih i književnih djela, udžbenika, rječnika, terminologija, enciklopedija... nije moglo naći mjesto pokoje djelo bogosl. sadržaja: kakav udžbenik dogmatike, apologetike, liturgike, crkvene povijesti, crkvenog prava; kakva knjiga propovijedi, kakav katekizam, Parčičev Rječnik i sl. Uz tolike časopise, dnevne i nedjeljne listove... zar nije mogao među izvore ući i pokoji katolički časopis, novine i sl.? Među tolikim imenima pisaca zar se nije moglo naći i pokoje od ovih imena: Bakšić, Belaj, Crnica, Kniewald, Kuničić, Oberški, Ostojić, Rogošić, Živković, Vlašić...? Sasvim je nerazumljivo da se među izvorima ne nalazi ni jedan od tolikih prijevoda Sv. pisma: Vuk-Daničić, Zagoda, Rupčić, Duda i dr.

3. — Kad, dakle, među izvore nisu ušli tekstovi izrazito kršćanskog sadržaja, nije čudno da u Rječniku nećemo naći mnogih termina s kršćanskim značenjem, a uz mnoge od njih nisu navedena sva značenja. Tako, npr., u Rječniku nema ovih termina*: ablucija (TL 23), administratura (TL 23), adorator (TL 24), adorirati (TL 24), akolit (TG 33), akolitat (TG 34), ambon (TG 37. — U Rječniku ima amvon!), amik(a)t (TL 26), aniversar (TL 26), antependij (TL 26), antifonarij (TG 43), apostasija (TG 46), aproprijacija (TL 27), apsolucija (TL 27), asterisk (TG 52), baptisterij (TG 53), beatificirati (TL 31), beatifikacija (TL 31), belijal (TG 54), benedikcija (TL 31), bilokacija (TL 32), binacija (TL 32), binirati (TL 33), bired (TL 33), blagoslovlina (TS 22 — Postoji i knjiga: Kulunčić M., Blagoslovlina sv. Katoličke crkve. Split 1937), bogoslužan (TS 29), breve(e) (TL 33), brgulja (TL 34), budija (TL 35), celebret (TL 26), cenobij (TG 62), cenobit(a) (TG 62), ceremonist(a) (TL 37), Cvijeti (TS 35), Cvjetnica (TS 35), čestičnjak (TS 36), čelika (TG 70), definitor (TL 39), definitorij(e) (TL 39), dekalog (TG 70), dekretali (TL 40), depozicija (TL 41), deprekativan (TL 41), deprekatoran (TL 41), deuteronomij (TG 71), devocija (TL 42), devot (TL 43), dimisorije (TL 43), dispensa (TL 44), dispensati (TL 44), doksologija (TG 74), doctina (TL 48), drakun (TG 74), dulija (TG 75), egzempcija (TL 50), eksekracija (TL 50), eksekriрати (TL 50), eksekvijalan (TL 50), eksekviје (TL 51), ekskardinacija (TL 51), ekskardinirati (se) (TL 51), eksklaustracija (TL 51), eksklaustrirati (se) (TL 52), ekskurirati (TL 52), ekskustod (TL 52), ekviprobabilizam (TL 52), epifanija (TG 89), epikeja (TG 89), epikleza (TG 89), fabricijer (TL 53), ferija (TL 53), festivan (TL 54), funeral (TL 57), genufleksija (TL 58), gremijal (TL 60), grgurski (TL 209), grličati (se), grlisati (se) (TS 57), gvardijanat (TL 60), habitualan (TL 60), hebdomadar (TL 210), hermeneutika (TG 100), hospicij (TL 60), hvaljenica (TS 61), impedimen(a)t (TL 61), imprimatur (TL 62), inkardinacija (TL 64), inkardinirati (se) (TL 64), interstij (TL 68), introit (TL 68), intronizacija (TL 210), Invitatorij (TL 68), Kandelova (TL 72), kantiik (TL 73), kaparon, kaparun (TL 74), kapitularac (TL 76), katekumenat (TG 128), ikauza (TL 80), kolektarij (TL 85), komenda (TL 84), komendatar (TL 85), komensal, komenzal (TL 85), kompletarij (TL 86), komunija (TL 86), koncelebracija (TL 87), koncelebrirati (TL 87), konfrater (TL 88), kongrua (TL 89), konsekracija (TL 90), konsekrirati (TL 91), konzultor (TL 94), kuratija (TL 100), kustodija (TL 101), kvarantore (TL 102)...

* Citat u zagradi iza pojedinih riječi označuje gdje se te riječi mogu naći u knjizi »Hrvatska kršćanska terminologija«: TG = Hrvatski kršćanski termini grčkoga porijekla (Šibenik 1940); TL = Hrvatski kršćanski termini latinskoga porijekla (Makarska 1964); TS = Hrvatski kršćanski termini slavenskoga porijekla (Makarska 1965).

4. — Kod mnogih termina u Rječniku nije navedeno crkveno značenje, ili nisu navedena sva značenja, ili je značenje krivo zabilježeno. Evo takvih slučajeva:

Abak(us) ... je i: stol u prezbiteriju na kome, kod svečane službe Božje, stoji kalez, misal, gostarice... (TL 208).

Adoracija ... je još: vanjski čin kojim se iskazuje štovanje Bogu; posebno klanjanje pred Presv. Sakramentom, Križem (TL 23).

Alba je liturg. odijelo ne samo svećenika (kako se veli u Rječniku) nego i đakona i podđakona (TL 25).

Anafora ... (u Ist. crkvi): posvećen hljeb koji se narodu dijeli poslije liturgije (TG 39).

Anamneza ... (u Ist. crkvi): dio službe Božje poslije posvećenja (TG 39).

Antifona nije samo »naizmjenično pjevanje...« nego se tako još zovu kraće molitvice što se mole prije i poslije psalama, kantika, različitih obrednih molitava, na koncu Bož. oficija i sl. (TG 43).

Asistent ... klerik viših redova koji sudjeluje, pomaže u službi Božjoj kod oltara; član uprave u nekim redovima ili kongregacijama; duhovnik katoličke akcije (TL 28).

Asistencija ... svečana podvorbba, služenje kod oltara (TL 28).

Asistirati ... služiti, prisustvovati kod svečane službe Božje (TL 28).

Beneficij nije samo »korist, privilegija« nego posebno: pravno biće koje crkvena vlast ustanovljuje zauvijek, a sastoji se od crkvene službe i prava na prihode od dobara priključenih službi (TL 31).

Beneficijat ... tko ima beneficij (TL 32).

Biljeg ... neizbrisivi znak koji u dušu utiskuju sakramenti krštenja, krizme, reda (TS 19).

Blagovijest se u Rječniku krivo zove »kršćanski praznik (25. III) kojim se slavi vijest o Bogorodičinu začeću«. Bogorodičino Začeće slavimo 8. XII, a 25. III slavimo Začeće, Utjelovljenje Sina Božjega (TS 22).

Blažen ... posebno za osobu koja uživa rajsku slavu, kao i za ono što je u vezi s takvom osobom (mjesto, stanje, život...) (TS 23).

Blaženstvo ... stanje onoga koji uživa rajsku slavu; krepost koja čovjeka vodi u rajsku slavu (isp. npr. Osam blaženstava iz katekizma); stihovi što se u Ist. crkvi pjevaju prije apostola (TS 23).

Bogojavljenje nije samo blagdan kad se slavi uspomena na Isusovo krštenje nego i spomen na dolazak ist. mudraca i prvo čudo u Kani Galilejskoj (TS 26).

Božji dan ... blagdan Tijelova (TS 32).

Bursa ... naprava u kojoj se nosi korporal k oltaru i od oltara (TL 35).

Cenzura ... crkvena kazna (TL 36).

Ceremonija ... vanjski čin, kretnja, koja prati molitvu ili javno vršenje bogoštovlja (TL 37).

Ceremonijal ... skup ili knjiga odredaba, ceremonija koje se imaju vršiti u obavljanju svetih čina (TL 37).

Črljenica ... uputa, propis, za obavljanje crkvenih obreda (prijevod lat. rubrica) (TS 34).

Čas ... (i kod katolika): vrijeme kad svećenici, redovnici mole određenu molitvu, sama molitva koja se u to vrijeme moli (TS 35).

Čitanje ... odlomak iz Sv. pisma, iz djela sv. Otaca, iz života svetaca, što se čita kod službe Božje... U svezi »duhovno č.«: čitanje pobožnih knjiga, povezano s razmatranjem i molitvom, kao sredstvo za postignuće kršćanske savršenosti (TS 38).

Članak ... dio onoga što treba vjerovati, vjerska istina; osobito u svezi »članak vjere« (TS 38).

Dekan u crk. pogledu nije samo »župnik koji je nadstojnik dekanata« nego i: kardinal koji je na čelu kardinalskom zboru; preslušnik koji je na čelu Rote (TL 40).

Desetina...: dio krunice od 10 Zdravomarija; deseti dio prihoda što se nekad davao za održavanje crkve, samostana (TS 41).

Desetka...: dio krunice od 10 Zdravomarija (TS 41).

Devetina...: daća što se daje deveti dan poslije nečije smrti (TS 41).

Direktorij...: knjižica koja daje upute kako se preko godine ima obavljati služba Božja, posebno oficij i misa (TL 44).

Disciplina...: različite uredbe, dekreti, norme, koje uređuju vanjski život Crkve: propovijedanje, dijeljenje sakramenata, post, pobožnost, crkvene službe, kazne, crkvena imanja; način života klerika, redovnika; pokora, bičevanje redovnika (TL 44).

Došašće...: dolazak na svijet Isusa, Duha S.; vrijeme prije Božića kad se vjernici pripremaju za božićnu svetkovinu (TS 47).

Duhovnik...: duhovan, pobožan čovjek; čovjek koji se posveti Bogu te živi samostanskim životom; tko upravlja čijim duhom, ispovjednik, duhovni vođa (TS 49).

Duhovništvo...: stanje, stalež, posao, služba duhovnika (TS 49).

Egzorcist(a) nije »vjerski fanatik«, nego onaj koji zazivanjem Boga izgoni đavle iz tijela opsjednutoga; klerik koji ima treći mali red (TG 85).

Egzorcizam nije »vjerski fanatizam«, nego zaklinjanje, tjeranje sotone iz tjelesa opsjednutih (TG 85).

Ekspozicija...: izloženje Sakramenta na klanjanje vjernicima (TL 52).

Forma...: oblik, lik (redovno riječi koje se izgovaraju kod dijeljenja sakramenata (TL 55).

Funkcija...: obavljanje službe, obreda, svetih čina, koji su vezani uz vlast reda (TL 57).

General...: vrhovni starješina crkv. reda (TL 58).

Generalni...: kao atribut uz različite nazive: generalni-opat, prior, starješina, vikar, definitor, kapitul; generalna-starješica, apsolutija, ispovjed: generalno oficije za mrtve (TL 58).

Gradualan...: što se odnosi na gradual, obično u svezi: gradualni psalmi, gradualno pjevanje (TL 59).

Gregorijanski... u svezi »gregorijanske mise«: mise koje se čitaju za pokojne bez prekida kroz 30 dana (TL 209).

Hora...: dio Božanskog oficija koji se ima moliti u određeni sat (TL 210).

Hvala... (u mn. hvale): dio Bož. oficija (lat. laudes) (TS 61).

Hvalospjev...: pohvalna, zahvalna pjesma na čast Božju (TS 61).

Infuzija...: dijeljenje sakr. krštenja polijevanjem (TL 64).

Inspiracija...: milost, svjetlo, nadahnuće Duha S., posebno svjetlo — nadahnuće koje su imali pisci sv. knjiga (TL 65).

Iregularan...: koji zbog koje trajne zapreke ne može biti zaređen (TL 69).

Ispit... u svezi »i. savjesti«: ispitivanje o dnevnim pogreškama radi boljeg napretka u duhovnom životu (TS 63).

Ispovjed...: molitva što se moli prije kazivanja grijeha u sakr. ispovjedi i u nekim drugim prigodama (TS 64).

Ispovjedalac...: kršćanin koji javno ispovijeda, priznaje svoju vjeru (TS 64).

Ispovjednik...: isto što ispovjedalac (TS 65).

Izopćenica...: žena isključena iz zajednice vjernika (TS 68).

Izopćenik...: čovjek isključen iz zajednice vjernika (TS 68).

Jurisdikcija...: duhovna vlast kojom Crkva upravlja vjernike (TL 69).

Kapitul...: kraći odlomak Sv. pisma koji se čita u oficiju; skup redovnika kojemu se čita odlomak Sv. pisma ili Regule prije polaska na rad; mjesto gdje se sastaju monasi i kanonici da raspravljaju o svojoj stezi i dr.; sastanak redovničke zajednice na kojem podložnici priznaju pogreške, a starješina daje opomene; sastanak redovničkih starješina cijeloga reda ili pojedinih pokrajina (TL 75).

Karakter...: isto što biljeg (TL 212).

Klaustar nije samo »samostan, manastir« nego i: dvorište usred samostanskih ograda (TL 81).

Kolekta...: sastanak, skup vjernika na molitvi i žrtvi; molitva u misi nad skupljenim pukom (TL 84).

Komemoracija...: spomen, svetkovanje blagdana; posebna molitva u oficiju i misi, kao spomen sveca, svetkovine, koja se slavi zajedno s drugom glavnom svetkovinom dana (TL 84).

Komun...: dio brevijara i misala u kojem su obrasci, molitve zajedničke za pojedine skupine svetaca (TL 86).

Komunikacija...: način na koji su redovnici stjecali povlastice; sudjelovanje katolika u obredima nekatoličkog bogoštovlja (TL 86).

Konfesija...: predjel crkve kod oltara gdje se čuvaju relikvije svetaca... (TL 88).

Kongregacija...: sastanak, vijeće starješinstva u nekojim redovničkim zajednicama... (TL 88).

Konkurencija...: slučaj kad dva blagdana dolaze jedan za drugim, pa im se službe sastaju u vesperama (TL 90).

Konstitucija...: najsvetčanije papino pismo koje sadrži zakon; (u mn.) ustanove, pravila, prema kojima se upravlja redovn. zajednica (TL 92).

Konverzacija...: zajednička zabava, razgovor redovnika poslije objeda i večere (TL 94).

Kor...: skup anđela koji pjevaju pred Bogom; zajedničko moljenje svećenika, redovnika (TG 133).

Korporal...: četverouglasta bijela tkanina na kojoj preko mise stoje hostija i kalež (TL 95).

Košulja...: isto što alba (TL 96).

Kustos, kustod...: svećenik-klerik koji je čuvar crkve, samostana; redovnički starješina kod nekih redovnika; član kaptola koji nadzire ono što se odnosi na službu Božju (TL 101).

5. — Navedeni se propusti ne mogu ispričati, možda, time da se izostavljeni izrazi, ispuštena značenja ne susreću tako često, da nisu važna... Izostavljeni se termini i značenja ne upotrebljavaju nimalo manje nego, npr., riječi: ciborij, celebrirati, egzercicije, kaležnjak, kazula... (koje Rječnik ipak donosi!), da i ne nabrajamo mnoge druge izraze profanoga značenja, koji se vrlo rijetko čuju, male su vrijednosti, pa su ipak našli mjesto u Rječniku. Ako se navodi jedna skupina termina, jedna vrsta značenja, onda bi dosljedno trebalo navesti i ostale riječi, koje se podjednako upotrebljavaju, sva značenja koja riječi imaju.

Na kraju prve knjige Rječnika nalaze se »Dopune i ispravci«. Ima ih mnogo, skoro 5 stranica! Slično bi trebalo provesti reviziju, staviti »Dopune« u treću knjizi i s obzirom na izostavljene riječi i značenja iz područja kršćanske, religiozne terminologije. U slijedećim knjigama Rječnika potrebno je da se uzmu u obzir i izvori s izrazito kršćanskim, religioznim sadržajem, pa da se, po mogućnosti, unesu i sve riječi koje imaju kršćansko značenje. Ako se tako ne učini, Rječnik će imati veliki nedostatak, koji će se teško moći opravdati.

Jeronim Šetka OFM

DJELO O TEMELJIMA GOVORNIŠTVA

Opet smo dobili jednu odličnu knjigu: »Temelje govorništva«* od sveučilišnog profesora dra Đure Gračanina. Potreba takve knjige osjećala se već godinama u našem kulturnom životu. Knjiga prof. Gračanina ispunila je tu prazninu te znači obogaćenje fonda naše poratne literature. »Temelji govorništva« znatan

* Dr Đuro Gračanin, *Temelji govorništva*, str. 157, Zagreb 1968. Naručuje se u pisca (Zagreb, 8. maja 33/1).